

Djuravdelningen

Bilaga till checklista – Offentlig förevisning

Foto: Kajsa Sefastsson

Fastställt den 23 januari 2024

Innehåll

Inledning	4
Djurp 1. Godkännande finns enligt 3 kap 6 § Djurskyddsförordningen.....	4
Djurp 2. Den/de ansvariga för djurhållningen och skötseln av djuren har lämplig utbildning/erfarenhet av aktuella djurslag.....	5
Djurp 3. Daglig tillsyn sker av alla djur	5
Djurp 4. Kravet att däggdjur och fåglar ska hållas i grupper är uppfyllt	6
Djurp 5. Klövar, hovar, klor och ull inspekteras regelbundet och verkas/klippas vid behov.....	6
Djurp 6. Djurets/djurens hull är godtagbart	7
Djurp 7. Djuren hålls tillfredställande rena	7
Djurp 8. Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme.....	7
Djurp 9. Djuren hålls i en för djurarten anpassad miljö	8
Djurp 10. Utrymmen där djuren hålls har mått enligt gällande föreskrifter.....	10
Djurp 11. Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc. är uppfyllda	10
Djurp 12. Utrymme där djuren hålls uppfyller de förutsättningar som anges i föreskrifterna	11
Djurp 13. Reträttutrymme finns för djur som allmänheten har möjlighet att beröra	11
Djurp 14. Djuren hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar.....	12
Djurp 15. Artificiell belysning finns så att tillsyn och vård kan ske utan svårigheter samt möjlighet till dämpad belysning finns under natten.	12
Djurp 16. Kravet avseende fönster för insläpp av dagsljus är uppfyllt till de djurslag där detta krävs.....	12
Djurp 17. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som djuren kan nå har skydd eller är utförd så att skaderisk inte föreligger.	13
Djurp 18. Buller i djurutrymmen har en godtagbar nivå och frekvens.....	13
Djurp 19. Djuren ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten	13
Djurp 20. Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel	13
Djurp 21. Kraven avseende dricksvatten är uppfyllda.....	14
Djurp 22. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och utgödsling/renhållning sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls ...	14
Djurp 23. Kraven på botten- och bomaterial är uppfyllda.....	14
Djurp 24. Rengöring av utrustning etc. sker på ett sådant sätt att smittspridning förebyggs.....	15

Djurp 25. Kraven gällande hållande av djur utomhus är uppfyllda	15
Djurp 26. Kraven på betesmarker, rastgårdar, markytor, drivningsvägar och drivning, rörelsefrihet samt stängsel är uppfyllda.....	15
Djurp 27. Stäckning av fåglar	16
Djurp 28. Övriga operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt	16
Djurp 29. Kravet på att avel inte innebär förlossningssvårigheter eller annat lidande är uppfyllt.....	16
Djurp 30. Föreställningar eller uppträdande med djur i djurparken följer kraven	16
Djurp 31. Övriga brister	17

Inledning

Denna vägledning är beslutad av Jordbruksverket och ger information om hur bestämmelserna som rör djurens välfärd bör kontrolleras. Dokumentet ger också vägledning i hur föreskrifterna bör tolkas och tillämpas i praktiken. En vägledning är dock inte juridiskt bindande och Jordbruksverket saknar möjlighet att besluta om bindande instruktioner för länsstyrelsens kontrollpersonal. Vägledningen beskriver lämpliga sätt att kontrollera att bestämmelserna följs. Det kan dock finnas andra kontrollåtgärder som också är lämpliga.

Vägledningens utformning

Vissa kontrollpunkter innehåller en mer fördjupad bakgrundsbeskrivning. Detta för att åstadkomma en mer samstämmig uppfattning om hur föreskrifterna är avsedda att tolkas och tillämpas.

Hänvisningar till författningstext anges inte i denna vägledning, utan dessa finns i stället i checklistan för djurskyddskontroller vid respektive kontrollpunkt. Checklistan kan du ladda ner från Jordbruksverkets hemsida.

Kontrollpunkterna i denna vägledning är till skillnad från kontrollpunkterna i checklistan lagda i nummerordning. Detta för att göra det lättare att hitta i vägledningen.

Djurp 1. Godkännande finns enligt 3 kap 6 § Djurskyddsförordningen

Kontrollera:

Att djurparken har godkännande för alla arter de visar.

I och med att tjänstedirektivet trädde i kraft den 27 december 2009 kommer alla godkännanden som sker efter detta datum att gälla tills vidare. Länsstyrelsen ska fatta beslut om godkännandet inom en viss i förväg fastställd tid, samt skicka ut ett mottagningsbevis (bekräftelsebrev) när en fullständig ansökan har kommit in. En nyhet i svensk förvaltning är regeln om så kallat tyst beviljande som gäller som huvudregel enligt tjänstedirektivet. Tyst beviljande innebär att om en myndighet inte har fattat beslut i ett tillståndsärende inom den angivna tiden för handläggningen så anses tillståndet/godkännandet beviljat. Ett beslut om tillstånd/godkännande kan bara återkallas om eventuella villkor i beslutet inte uppfylls och under förutsättning att det i beslutet finns ett återkallelseförbehåll.

Djurp 2. Den/de ansvariga för djurhållningen och skötseln av djuren har lämplig utbildning/erfarenhet av aktuella djurslag

Kontrollera:

- Att den ansvarige har utbildning eller erfarenhet.
- Att kravet på att en veterinär finns knuten till djurparken är uppfyllt och att denne gör regelbundna besök på djurparken, minst fyra gånger per år.
- Att kravet på att det finns en zoolog knuten till djurparken om de visar vilda djur efterlevs, och att denne gör regelbundna besök i djurparken, minst två gånger per år.

Den eller de personer som ansvarar för djurhållningen och den övergripande skötseln av djuren ska ha lämplig utbildning eller erfarenhet av de djur som finns och visas i djurparken. Utbildningskravet är mycket viktigt, kunskap behövs så att djuren sköts och hålls på ett bra sätt och som minimerar de negativa effekter som finns av att leva i begränsade utrymmen och stressen att visas offentligt för människor. Den som ansvarar för djuren ska bl.a. veta vilka naturliga beteenden som djuren har och vilka berikningar i miljön och skötseln som är lämpliga.

Veterinären som är knuten till djurparken ska svara för sjukdomsförebyggande åtgärder, veterinärmedicinsk rådgivning och behandling, journalföring, rådgivning i djurskydds- och smittskyddsfrågor, upprättande av hygienprogram, provtagningar, fodersammansättning och övriga skötselfrågor.

Zoologen som är knuten till djurparker som visar vilda djur, svarar för rådgivning gällande utformning och berikning av miljön, antal och sammansättning av djur i djurutrymmen, avel, djurskyddsfrågor, fodersammansättning och övriga skötselfrågor samt svarar för förande av en uppdaterad djurförteckning. Zoologen måste ha en viss miniminivå på högskoleutbildningen (vilket finns tydligt uppräknat

Djurp 3. Daglig tillsyn sker av alla djur

Kontrollera:

- Rutinerna för hur och hur ofta tillsyn sker av djuren.
- Om det finns djur som har obehandlade sår eller uppvisar avvikande beteende.
- Iakttäta djuren och diskutera eventuella avvikelser med ansvarig för djurparken. Är det du har iakttagit något som ansvariga djurskötare själva har uppmärksammat tidigare? Vad beror det avvikande beteendet eller skadorna hos djuren på?

Det är viktigt att tillsynen anpassas efter den djurhållning som bedrivs och sker så grundligt att brister och missförhållanden snabbt upptäcks. Det är lämpligt att tillsynen sker både vid matningsdags och vid annat tillfälle på dagen för att upptäcka eventuella beteendeförändringar. Eftersom det finns så olika djurarter på en djurpark kan det vara problem med att se alla djur alla dagar. För större däggdjur ska det inte vara några problem. Men det finnas vissa djurarter, t.ex. groddjur som gräver ner sig och gömmer sig, dessa måste man inte gräva upp varje dag för att se till. Tillsyn ska dock ske av utrymmet där de vistas varje dag.

Djurp 4. Kravet att däggdjur och fåglar ska hållas i grupper är uppfyllt

Kontrollera:

- Att social kontakt sker genom sällskap av artfrände.
- Om djur som inte känner varandra ska föras ihop, ska djuren hållas under uppsikt ett tag för att se att det fungerar bra. Tidpunkten för, och tillvägagångssättet vid, sammanförandet av djur till par eller grupp ska väljas med hänsyn till djurens art och ålder så att risken för osämja minimeras.
- Djur som visar aggressivitet mot varandra får inte föras samman i förvaringsutrymmen.
- Att det fungerar om man har flera arter tillsammans. Till exempel kan gemensamt hägn för får och get fungera, om de inte är aggressiva mot varandra. Det kan dock bli problem eftersom baggen och bocken slåss väldigt olika. Bocken reser sig och backar, baggen går på med sänkt huvud och bocken får stryk i buken.

Fåglar och däggdjur ska hållas i grupper på minst två individer, flockdjur bör hållas i större flockar än så, för att få en socialt lämplig grupp. En socialt lämplig grupp innefattar även mor med unge, det är inte lämpligt att separera mor och unge så länge ungen har behov av moderns mjölk och/eller omvårdnad.

Djurp 5. Klövar, hovar, klor och ull inspekteras regelbundet och verkas/klippas vid behov

Kontrollera:

- Hur klövar och hovar ser ut. Behöver de verkas?
- Hur ser klorna ut på djuren? Behöver de klippas?
- Sköts och klippas ullen på får, angoragetter och vissa lamadjur? Ullen hos suri ska klippas minst var tredje år och ullen hos huacaya bör klippas varje år. Det är viktigt för djuren att de kan stå och gå normalt på sina klövar och hovar och

de får därför inte bli för långa. För de djur som inte kan verkas utan sövning ska man försöka få till ett underlag som sliter på hornet på klöven/hoven.

Det är viktigt även för djur med klor att de inte blir för långa och om de inte sliter ner klorna själva måste man klippa dem. Djur som inte fäller sina hår måste klippas regelbundet.

Djurp 6. Djurets/djurens hull är godtagbart

Kontrollera:

- Om djuren har ett godtagbart hull med tanke på djurart och om djuren får foder i rätt mängd. Djuren bör inte bli varken för magra eller för feta på grund av felaktig utfodring.

Djurp 7. Djuren hålls tillfredställande rena

Kontrollera:

- Hur djuren ser ut och diskutera skötselrutinerna med djurskötare/djuransvarig. Det är inte möjligt att kräva att djuren är rena hela tiden. Men de ska ha rena liggytor och pälsen ska kunna ha möjlighet att torka upp.
- Att djur som har en lång eller ullig päls att de inte själva kan hålla sig rena, ska ges pälsvård. Pälsen ska skötas så att det inte uppkommer tovor. Det är irriterande för djuret att ha en tovig päls och tovor irriterar även huden. Under tovor kan det bli eksem och infektioner eftersom det blir en varmare och fuktigare miljö där. Även ohyra får lättare fäste när det finns tovor

Djurp 8. Sjuka/skadade djur ges nödvändig vård. Djur som behöver särskild vård kan tas omhand i särskilt utrymme

Kontrollera:

- Att behandling ges till djur som är sjuka/skadade. Djur med allvarliga skador eller sjukdomar som inte är behandlingsbara ska avlivas på ett ur djurskyddssynpunkt acceptabelt sätt.
- Att det finns ett tillräckligt antal närbelägna utrymmen där djuren ska kunna tas om hand och där publiken inte har tillträde. Utrymmen där djuren tas om hand ska ha artificiellt ljus och möjlighet till uppvärmning. Utrymmena ska vara anpassade till samtliga arter som hålls.
- Även om inga djur är sjuka eller skadade vid kontrolltillfället, så be att få se i vilket utrymme djur som blir sjuka kan tas omhand

Djurp 9. Djuren hålls i en för djurarten anpassad miljö

Allmänt - Kontrollera:

- Vad som krävs för varje specifikt djurslag som ska inspekteras innan kontrollen.
- Att utrymmets utformning stämmer med kraven för arten. Att varje djur har de förutsättningar som måste vara uppfyllda för att tillgodose just den djurartens specifika behov. Finns klättermöjligheter, upphöjda viloplatser, grävmöjligheter, bassäng, hoppmöjligheter, boholkar, vertikala – horisontella stammar, regn- och vindskydd, horisontella greppanordningar m.m. enligt de olika djurarternas behov.
- Hur hålls vattnet öppet vintertid i dammar och bassänger för djur som är beroende av öppet vatten? Tillräcklig rening av vattnet?
- Att stressade djur som antiloper har siktbarriärer att gömma sig bakom om de visas på stall.

Djurutrymmen ska utformas enligt arts specifika krav och berikas på ett sådant sätt att djuren har möjlighet att bete sig naturligt. Berikningen omfattar såväl fysiska egenskaper i djurets miljö som de dagliga skötselrutinerna. Djurparken ska försöka efterlikna djurens naturliga miljö (för tropiska djur som hålls utomhus är det naturligtvis svårt, men hänsyn ska ändå tas till deras naturliga miljö). Bergslevande djur ska inte hållas på plan mark, exempelvis ska manfår och snögetter hållas i hagar med stora nivåskillnader så att de kan klättra och skogslevande djur ska inte endast ha tillgång till en åker.

Reptiler - Kontrollera:

- Att det finns termometrar i terrarierna. Hur kontrolleras luftfuktigheten i terrarierna?
- Att terrariet i större delen har en temperatur på 24-30 grader.
- Att uppvärmningsplatser finns med en temperatur på 35-45 grader. Reptilerna ska ha tillgång till uppvärmningsplatser där de helst uppehåller sig. Klättrande reptiler ska kunna uppsöka platser med strålningsvärme i grenar (observera att det även ska finnas svalare platser på grenar som reptilerna kan ligga på). Marklevande arter ska ha värmeplatser på marken. Placeringen av värmeplatserna ska vara sådan att djuren kan känna trygghet där. I valet mellan värme eller skydd väljer de flesta reptiler skydd och det är därför olämpligt att placera den varmaste platsen i ett oskyddat läge till exempel längst fram i terrariet.

- Att terrarier med dagaktiva reptiler är försedda med sollampor som uppvärmningsplatser med starkt ljus. En dagslängd för tropiska arter bör inte överstiga 12 timmar.
- Att luftfuktigheten i terrarier med regnskogslevande arter är 70-100 % RH under större delen av dygnet. En luftfuktighet under 40 % RH kan endast accepteras till ökenlevande arter. Att spraya vatten ger oftast inte tillräcklig luftfuktighet. Möjliga andra lösningar kan vara att terrarierna förses med uppvärmt vatten med stor yta som kan dunsta eller en ansluten luftfuktare.
- Att de djur som i naturen lever i anslutning till vatten har badvatten, dvs. vatten av sådan volym att alla djur samtidigt kan få plats med hela kroppen. Vattenlevande reptiler (krokodiler och vattensköldpaddor) ska kunna simma och dyka. Badvattnet ska vara uppvärmt till 24-28 grader.
- Att alla reptiler har gömställen eller en kamouflerande inredning i terrariet. För vattenlevande reptiler utgör vattnet gömställe.
- Att trädlevande reptiler har klättergrenar.
- Att terrarierna inte är för grunda. Grunda terrarier är endast lämpade för ryggradslösa djur. Djurens möjligheter att dra sig undan i grunda terrarier är begränsade.

Fisk - Kontrollera:

- Att akvarier är täckta så att publiken inte kan stoppa ner saker eller händer i akvariet. Undantag är ”klappakvarier” där publiken får känna på fisken, t.ex. rockor.
- Om det bara finns mycket ljus sand i akvariet. Det kan verka stressande för fiskar. Det behöver även finnas mörkare partier på botten.
- Att det inte finns lerskiffer i akvarier eftersom det kan avge skadliga ämnen på sikt.
- Det ska finnas stenar, växter eller annat så att fiskarna har möjlighet att gömma sig. Det ska även finnas skydd ovanifrån om akvarierna ligger så lågt att publiken kan titta på dem ovanifrån.

Fåglar - Kontrollera:

- Att fåglarna har sittplatser runt om i voljären så att de kan flyga från en sida till en annan. Om de bara har sittplatser på en sida är det inte troligt att de flyger en runda för att sedan hamna på samma ställe. De flyger mera om de har landningsplatser tvärs över voljären.
- Att de fåglar som omfattas av 13 kap. L 108 har tillgång till värpreden eller ges motsvarande häckningsmöjligheter.

- Att betande andfåglar ges möjlighet att beta gräs dagligen under vegetationsperioden.
- Att fåglar som omfattas av 13 kap. i L 108 inte hålls på nätgolv.
- Att andfåglar har tillgång till bad året runt.

Djurp 10. Utrymmen där djuren hålls har mått enligt gällande föreskrifter

Kontrollera:

- Storlek inklusive höjd på djurutrymmet.
- Att arter som saknar uppgifter om minimått för inomhusutrymme med visning inte visas inomhus.
- Takhöjden (om inte annat anges i artspecifika delen) är minst 2,2 m.

I det fall det saknas mått för inomhusutrymmen som inte är avsedda för visning, gäller samma mått som för utrymmen för visning. Bakhägn har inga mått, men det är heller inte meningen att djur ska hållas i bakhägn under någon längre tid. Bakhägn är till för att under en kort tid förvara djur som behöver det, t.ex. skadade eller sjuka djur. Bakhägn bör inte ha direkt insyn av publik.

Om det inte finns angivet mått för utomhusutrymme med visning gäller samma mått som för inomhusutrymme. Om måttföreskrifterna anger utrymme per individ avses vuxna djur, men avkomma får även finnas i utrymmet till dess de är avvanda eller självständiga.

Djurp 11. Kraven på inredningens utformning avseende skaderisker etc. är uppfyllda

Kontrollera:

- Att det inte finns detaljer i inredningen som kan skada djuren. Utskjutande detaljer som djuren kan skada sig på, spikar eller bultar som sticker ut, trasiga metallkanter i inredningen, vattenbehållare. Är öppningar/dörrhål trånga?
- Finns det djurhår som fastnat i inredningen som kan indikera att djuren har fastnat tidigare?
- Att materialen eller ytskiktet i inredningen är giftfria. Om naturliga grenar eller buskar används får de inte vara giftiga. Rhododendron t.ex. innehåller ett gift och idegran är giftiga speciellt för hästar.
- Att golven inte är hala samt är hela utan sprickor.

Djurp 12. Utrymme där djuren hålls uppfyller de förutsättningar som anges i föreskrifterna

Kontrollera:

- Att eventuella närbelägna nöjesanordningar inte förorsakar djuren lidande och att området som är avsett för djuren ska kunna stängas av från nöjesområdet.
- Att djurutrymmena är rymnings säkra.
- Att utrymmena är lätta att rengöra.
- Att det finns godtagbara förutsättningar att rädda djuren vid brand.
- Att djuren inte kan utsättas för rovdjursangrepp.
- Att djur i angränsande utrymmen inte kan skada eller stressa varandra.
- Att utrymmena är konstruerade så att de är insynsskyddade från minst ett håll eller har en storlek, utformning eller inredning som ger motsvarande skydd.

I L 108 finns i kapitlen 2-16 minimimått för olika djurarter och hur djurutrymmena ska vara utformade med t.ex. gräv- och klättermöjligheter. Dessutom finns det i L 108 många hänvisningar till andra författningar. I kapitel 10 hänvisas det både till L 101, L 104, L106, L107 och L109. I kap 12 hänvisas till 7 och 8 kap. i L 80. I kapitel 13 hänvisas till grundläggande bestämmelser för fåglar i 6 kap. L 80. I kapitel 15 finns hänvisningar till 9, 10, 11 och 12 kapitlen i L 80 och i kapitel 16 finns hänvisningar till 13 kapitlet i L 80.

Djurp 13. Reträttutrymme finns för djur som allmänheten har möjlighet att beröra

Kontrollera:

- Att det finns reträttutrymme i så kallade ”klapphägn” där publiken har möjlighet att beröra djuren.
- Att djuren har möjlighet att komma undan publiken även vid annan hållning av djur där publiken kommer mycket nära djuren, som boxar med halvväggar där publiken kan sträcka sig in över djuren.
- Att ”klapphägnen” har kontinuerlig övervakning.

Ett ”klapphägn” är ett hägn där publiken kan gå in och klappa djuren. Det är mycket viktigt att djuren har någon kontroll över sin situation, det kan de få om de har möjlighet att komma undan publiken när de önskar, t.ex. om det är mycket folk kan de behöva vila ifred ett tag. Det ska också finnas någon personal som kontinuerligt har övervakning över hägnet så att inga olyckor händer. Om barn t.ex. börjar jaga djuren kan det hända att någon skadas, antingen ett djur eller en människa kan råka illa ut.

Djurp 14. Djuren hålls i ett klimat som är anpassat efter varje djurs behov och till djurhållningsformen. Djuren utsätts endast tillfälligtvis för luftföroreningar.

Kontrollera:

- Att ventilationen fungerar som den ska.
- Att luftintagens placering inte orsakar drag på djuren.
- Att det finns tillskottsvärme för vissa djurarter. Det ska t.ex. finnas golvvärme hos elefanterna inomhus.
- Dålig luftkvalitet indikerar bristande ventilation. Luftkvaliteten mäts vid behov genom att mäta koldioxidhalten i stalluften.
- Mätning av gödselgaser (främst ammoniak) görs där djuren befinner sig. På liggytor görs mätningen strax ovanför liggytan där djuret har sitt huvud. På gångtytor görs mätningen högre upp, i djurets huvudhöjd.
- Att det i terrarier finns olika zoner med olika temperatur så att reptiler och groddjur kan välja hur varmt de vill ha det.
- Att det är tillräckligt varmt i stora terrarier. Om alla djuren ligger under eller på värmelampor indikerar det att det i övriga delar av terrariet är för kallt.
- Att det är tillräckligt luftfuktighet i terrarierna. Hur hålls luftfuktigheten uppe för de arter som vill ha hög luftfuktighet?
- Att det hos tropiska däggdjur och fåglar är tillräckligt varmt för djurarten.

Djurp 15. Artificiell belysning finns så att tillsyn och vård kan ske utan svårigheter samt möjlighet till dämpad belysning finns under natten.

Kontrollera:

- Att det finns belysning fast monterad i djurutrymmen.
- Att belysningen är anpassad efter arten. Nattaktiva djur har dämpad belysning under dagen för att de ska vara aktiva då och publiken får se dem när de är aktiva.

Djurp 16. Kravet avseende fönster för insläpp av dagsljus är uppfyllt till de djurslag där detta krävs.

Kontrollera:

- Att det finns fönster. Kravet gäller de flesta däggdjur och fåglar i djurparker. Dock inte nattaktiva djur som lever under omvänd dygnsrytm.

Djurp 17. Fönster, belysningsanordningar och elinstallationer som djuren kan nå har skydd eller är utförd så att skaderisk inte föreligger.

Kontrollera:

- Att det finns skydd så att djuren inte kommer åt elinstallationer eller fönster.

Djurp 18. Buller i djurutrymmen har en godtagbar nivå och frekvens

Kontrollera:

- Mekaniskt buller från framför allt frånluftsfläktar.
- Kontrollera bullernivå i djurutrymmena på olika platser.
- Kontrollera buller från fläktar genom att mäta vid maxventilation.
- Mätning av buller görs med ljudnivåmätare.
- Mekaniskt buller från andra källor som t.ex. pumpar till dammar och vattenfall.

Djurp 19. Djuren ges möjlighet till ett lugnt och naturligt intag av foder och vatten

Kontrollera:

- Att placeringen och dimensioneringen av utfodrings- och vattningsanordningar möjliggör för djuren att inta foder och vatten på ett lugnt och naturligt sätt. Exempelvis ska djuren ha en naturlig kroppsställning då de äter och dricker.
- Att alla djur kan äta samtidigt om de utfordras tillsammans.

Djurp 20. Djuren ges foder som garanterar en tillräcklig, allsidig och välbalanserad näringstillförsel

Kontrollera:

- Lagringsutrymmens skick och skötsel.
- Att kylar och frysar är tillräckligt kalla och att de hålls rena.
- Att eventuell fodertillverkning eller blandning håller en hög hygienisk nivå.
- Att eventuella foderdjur hålls på ett djurskyddsmässigt bra sätt. De får inte hållas så att de ser eller känner lukt av predatorer.
- Att strutsar har stenar för matsmältningen.

- Att utfodring på marken inte förekommer för buskätande djur som getter. De kan drabbas av sjukdomar som t.ex. nekrobacillos. Djuren ska ha en höhäck som de inte kan kliva i.

Avmagring, sjukdomar och dåligt allmäntillstånd kan bero på otillräckligt med foder, undermåligt foder, felaktigt foder eller till näringssammansättningen obalanserad foderstat. Använd lukt, syn och känsel vid bedömningen av foder och vatten. Gödsel ska inte förekomma vare sig i foder eller vatten.

Djurp 21. Kraven avseende dricksvatten är uppfyllda

Kontrollera:

Att landlevande djur som hålls vid temperaturer över 0°C har fri tillgång till för djuret tjänligt dricksvatten.

Att djur som hålls vid lägre temperatur ges uppvärmt vatten minst två gånger om dagen om de inte har tillgång till fryssäker automat, fryssäker källa eller motsvarande.

Djurp 22. Förvaringsutrymmena hålls tillfredställande rena och utgödsling/renhållning sker med sådant intervall att en god hygien upprätthålls

Kontrollera:

- Arbetsrutiner för rengöring av olika djurutrymmen. Rengöring av vattensystem, belysningsarmaturer, fönster, stallredskap, ventilationsanläggning inkl. ljudabsorbenter, foderutrymmen m.m.
- Att ströbäddar och bolådor hålls rena och torra.
- Att det bara finns hackad halm eller annat smått strö till strutsar, det finns annars risk för inpackning i matstrupen.

Djurp 23. Kraven på botten- och bomaterial är uppfyllda

Kontrollera:

- Att djurutrymmena är försedda med botten- och bomaterial av god hygienisk kvalitet i tillräcklig mängd.
- Att materialen är anpassade till djurarten.
- Att ströbäddar hålls rena och torra och tillräckligt tjocka och stora för de djur som hålls i utrymmet.

Djurp 24. Rengöring av utrustning etc. sker på ett sådant sätt att smittspridning förebyggs

Kontrollera:

- Att det finns en särskild plats för rengöring av utrustning m.m. som har kommit i kontakt med djur.
- Att rengöring av utrustning från reptiler inte rengörs på samma plats som utrustning för andra djur hanteras.

Eftersom reptiler inte sällan är smittade med salmonella ska deras utrustning inte blandas med andra djurs utrustning

Djurp 25. Kraven gällande hållande av djur utomhus är uppfyllda

Kontrollera:

- Att det finns vind- och regnskydd eller annan byggnad för djur som hålls ute hela dygnet. (Undantag finns för kronhjort, vitsvanshjort och älg.) Vissa djur kan vara i stort behov av att få skugga.
- Att revirhävande djur som getter har skydd med mer än en ingång eller att ingången är ordentligt bred för att undvika konflikter. Annars kan ett djur stå och hindra andra djur från att både gå in och ut.
- Att djuren har en ren och torr liggplats.
- Att djur som är ute dagtid har tillgång till skugga under den varma årstiden.
- Att alla djur, förutom de arter som får hållas inomhus året om eller hålls i säsongförvaring, kommer ut och rastas varje dag.

Djurp 26. Kraven på betesmarker, rastgårdar, markytor, drivningsvägar och drivning, rörelsefrihet samt stängsel är uppfyllda

Kontrollera:

- Att stängslen är utformade så att djuren normalt inte skadas.
- Att taggråd inte är uppsatt så att djuren kommer i kontakt med den.
- Att terräng och markbeskaffenhet är lämplig för djurarten. Se också efter att marken är dränerad så att inte hela ytan blir söndertrampad och blöt.
- Att god hygien upprätthålls runt utfodrings- och vattenplatser.
- Att djurens rörelsefrihet inte begränsas genom att en tyngd eller annat hindrande föremål fästs vid djuret.

Djurp 27. Stäckning av fåglar

Kontrollera:

- Att inga fåglars flygförmåga har begränsats genom stäckning efter 1 november 2023.

Djurp 28. Övriga operativa ingrepp utförs på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt

Kontrollera:

- Att operativa ingrepp utförs i enlighet med gällande föreskrifter.
- Att djurskötare som ger subkutana och intramuskulära injektioner till djur i djurparken uppfyller något av utbildningskraven och inte injicerar otillåtna läkemedel.

Vägledning

Huvudregeln är att operativa ingrepp endast får utföras när det är befogat av veterinärmedicinska skäl. Det finns dock några undantag från detta krav som medför att djur exempelvis får kastreras eller ID-märkas utan att det finns veterinärmedicinska skäl för att utföra ingreppet.

Djurp 29. Kravet på att avel inte innebär förlossningssvårigheter eller annat lidande är uppfyllt

Kontrollera:

- Att avel som medför lidande inte förekommer.

Djurp 30. Föreställningar eller uppträdande med djur i djurparken följer kraven

Kontrollera:

- Att djuren vid föreställningar inte utsätts för skaderisk, fara, smärta eller onödig stress.
- Att ljud- och ljusstyrkan vid olika effekter vid föreställning reduceras till en sådan nivå att de inte förorsakar djuren lidande.
- Att djur inte tvingas utföra handlingar som de inte har fysiologiska och träningsmässiga förutsättningar för.

L 118 reglerar även hur djur får användas vid föreställningar i djurparker.

Djurp 31. Övriga brister

Här kan du skriva sådana brister du har noterat, men inte kunnat hitta någon lämplig punkt i checklistan att fylla i bristen på.